

Integrēta latviešu valodas un literatūras programma 4. klasei

210 stundas (5 latviešu valodas stundas nedēļā, 1 literatūras stunda nedēļā)

Saziņa kontekstā	
Saturs	Sasniedzamie rezultāti
Verbāla un neverbāla saziņa. Formāla un neformāla saziņa (saruna). Instrukcija. Dažāda veida teksti: apsveikums, ielūgums, galda karte, pasākuma afīša un programma, sludinājums; produkta etiķete; paskaidrojums u. c. E-vēstule ar pielikumu. Informācijas meklēšana un apkopošana. Būtiska un nebūtiska informācija. Atslēgvārds. Atsauces. Aptauja. Anketa.	Pilnveido prasmi raksturot saziņas situāciju: nosaka nolūku, dalībniekus un tematu. Vēro valodas līdzekļu lietojumu atbilstoši saziņas situācijai. (1.1.4.) Mācās saprast verbālu un neverbālu saziņas līdzekļu nozīmi, izmantot tos monologā un dialogā. (1.1.4.) Atšķir formālu un neformālu sarunu. Mācās noteikt un ievērot atšķirības formālā un neformālā sarunā. (1.1.8.) Piedalās saziņā atbilstoši tematam, mērķim un nolūkam, izsakot savu viedokli un attieksmi, izmantojot valodas līdzekļus savu domu pamatošanai, piekrišanai, nepiekrišanai, iebilžu izteikšanai u. tml. Mācās izteikt savu attieksmi un viedokli kulturāli, neaizvainojot sarunas biedru. (1.1.5.) Veido aptaujas jautājumus atbilstoši tās mērķim. Apkopo iegūtās atbildes un informē par aptaujas rezultātiem rakstveida un mutvārdu formā. Izsaka savu attieksmi pret aptaujas datiem. Mācās veidot prezentāciju par aptaujas rezultātiem. (1.1.9.) Veido spēles vai kādas citas darbības noteikumus (instrukciju), izmantojot darbības vārdus pavēles vai vajadzības izteismē. Pilnveido prasmes veidot apsveikumu, ielūgumu, galda karti, pasākuma programmu un afīšu atbilstoši valodas kultūras normām. (1.1.9.) Raksta paskaidrojumu un sludinājumu atbilstoši latviešu valodas kultūras normām. Raksta lietišķu e-vēstuli ar pielikumu. Mācās veidot informatīvu materiālu: produkta etiķeti, anotāciju u. tml. (1.1.9.)

	Atrod informāciju, izmantojot dažādus informācijas avotus (tekstu, attēlu, sarakstu, tabulu u. c.) un strukturē to. (1.1.9.) Mācās atšķirt būtisku un nebūtisku informāciju, lietojot saprotamu veidu (pasvītro, izceļ, treknina u. tml.). (1.1.9.) Mācās atšķirt patiesu un nepatiesu informāciju. (1.1.9.) Mācās izmantot dažādus informācijas avotus un veidot atsauces. (1.1.9.)
Teksts un tekstveide	
Teksts: jautājumi par tekstu, teksta temats un galvenā doma. La + Li Teksta uzbūve: ievads, galvenā daļa, nobeigums. Rindkopa. Teksta plāns. Tekstu veidi. Lasīšanas stratēģijas. Lasīšanas nolūks. Lasītāja attieksme pret tekstā izvirzītajām problēmām un galvenajiem varoņiem. La + Li Valodas līdzekļu izmantojums dažāda veida tekstos (leksika, teikumu konstrukcijas u. c.). Tēlainās izteiksmes līdzekļi. La + Li	Lasa veikli un ar izpratni mācībām un savām interesēm atbilstošu informatīvu, populārzinātnisku un literāru tekstu. Stāsta izlasīto tuvu tekstam un konspektīvi. Stāsta, mainot nosacījumus: personu, laiku u. tml. (2.1.2.) Nosaka teksta tematu, galveno domu, sastāvdaļas: ievadu, galveno daļu, nobeigumu, rindkopas. (2.1.1.) Mācās saprast, kā lasīt tekstu atbilstoši lasīšanas mērķim/nolūkam (detalizēti, pārlūkojot, caurskatot). Veido teksta plānu. (2.1.3.) Saskata literārā tekstā galvenos varoņus un notikumus. Raksturo tos. Mācās saskatīt tēlainās izteiksmes līdzekļus literārā tekstā. Interpretē tekstu atbilstoši savai pieredzei. (La + Li 2.1.2.) Izsaka savas pārdomas rakstveidā, saistot stāstījumu ar personīgo un citu pieredzi, kā arī izmantojot atbilstošus valodas līdzekļus. (La + Li 2.1.2., 2.1.4.) Raksta noteikta žanra un veida tekstus, ievērojot stila un pareizrakstības nosacījumus: aprakstu par personu, viņa dzīves gājumu, vēstījumu, vēstījumu ar apraksta vai pārsprieduma elementiem. Mācās veidot interesantu ievadu un nobeigumu. Mācās izmantot piemērotus valodas līdzekļus dažāda žanra un veida tekstiem. (La + Li 2.1.4.) Raksta informatīvus un lietišķus tekstus (skat. <i>Saziņu kontekstā</i>). (2.1.5.) Saprot, kāpēc ir vajadzīgs melnraksts. Veidojot tīrrakstu, rediģē un pilnveido savu darbu. (2.1.7.) Raksta jaunrades darbus: dzejoli, pasaku u. tml. (La + Li)

Valodas struktūra	
Skaņa un burts. Vārda pareizrūna un pareizrakstība. Pozicionālās skaņu pārmaiņas. Līdzskaņu dubultojums. Vārda uzsvars. F	Pareizi izrunā vārdus vai zina vārda izrunas nosacījumus. (3.1.3.) Saskata vārdus, kuros izruna nesaskan ar rakstību. Pareizi raksta vārdus priedēkļa un saknes sadūrā, vārda galotnē, vārdus, kuros ir līdzskaņu dubultojums. (3.1.3., 3.1.4.) Nosaka radniecīgus vārdus, vārda sastāvdaļas, darina jaunus vārdus ar priedēkļiem, piedēkļiem, izskaņām. Raksta pareizi izskaņas: -ājs, -tājs, -tāja, -ītis, -īte, -iņš, -iņa, -ējs, -ēja, -īgs, -īga u. tml. Mācās noteikt deminutīvu darināšanas līdzekļus. (3.1.5.)
Patstāvīgās lokāmās vārdšķiras: lietvārds, darbības vārds, īpašības vārds, vietniekvārds, skaitļa vārds, to piederības noteiktai vārdšķirai pamatojums (nostiprināšana). M	Saskata tekstā apgūtās vārdšķiras, nosaka vārdu piederību vārdšķirai, mācās raksturot vārdšķiras – patstāvīgs, nepatstāvīgs, lokāms, nelokāms vārds, dzimte, skaitlis, persona, salīdzināmās pakāpes. (3.1.6.)
Lokāmi un nelokāmi lietvārdi. Lietvārda locīšana, tās īpatnības (līdzskaņu mija). M	Atšķir kopdzimtes lietvārdus. Ievēro to locīšanas īpatnības. (3.1.6.)
Patstāvīgi nelokāmi vārdi: laika un vietas apstākļa vārds. M	Veido lietvārda un īpašības vārda/skaitļa vārda savienojumus. Nosaka īpašības vārda dzimti, skaitli, locījumu. Lieto vārdu savienojumus ar <i>kā, nekā, par (lielāks par...)</i>. (3.1.6.)
Darbības vārda atstāstījuma, pavēles un vajadzības izteiksmes funkcionāls lietojums. M	Nosaka skaitļa vārda iedalījumu un pareizi raksta kārtas skaitļa vārdus. (3.1.6.) Lasa un raksta skaitļa vārdus gadskaitļos. (3.1.6.)
Palīgvārdi – saikļi, partikulas, prievārdi. Izsaukmes vārdi. M	Lasa saīsināto mērvienību nosaukumus, raksta mērvienību saīsinājumus. (3.1.4.) Pareizi raksta darbības vārdus nenoteiksmē, pagātnē (-īja, -āja, -ēja). Lieto darbības vārdu īstenības, vēlējuma, pavēles, atstāstījuma un vajadzības izteiksmē un pareizi raksta darbības vārdus šajās izteiksmēs. (3.1.4.)
Radniecīgi vārdi. Vārda sastāvdaļas. Vārdu darināšana ar priedēkli un piedēkli (izskaņu). M	Nosaka darbības vārda laiku un personu. (3.1.6.) Nosauc personu, piederības, norādāmos vietniekvārdus un lieto tos savā tekstā. (3.1.6.) Nosaka tekstā izsaukmes vārdus, kas ir dabā dzirdamo skaņu atdarinājumi. Izmanto izsaukmes vārdus, veidojot savu tekstu, un atdala tos ar atbilstošu pieturzīmi. (3.1.6.) Tekstā atpazīst prievārdus. Lieto pareizi prievārdus kopā ar lietvārdu. (3.1.6.) Saprot vienlīdzīgu teikuma locekļu nozīmi teikumā. (3.1.7.)

Mācīto vārdšķiru pareizrakstība. Pozicionālās skaņu pārmaiņas. Mērvienību saīsinājumi. Mācību procesā lietoto jēdzienu saīsinājumi. M	Lieto saikšus <i>bet, tomēr, taču</i> vienlīdzīgu teikuma locekļu un saliktu teikuma daļu saistīšanai. (3.1.7., 3.1.8.) Lieto saikli <i>un</i> vienlīdzīgu teikuma locekļu saistīšanai. (3.1.7., 3.1.8.) Nosaka teikuma paplašinājumu un mācās atšķirt apzīmētāju, papildinātāju un apstākļus. Nosaka vienkāršus un saliktus teikumus, pamatojot to ar gramatisko centru skaitu. (3.1.7.)
Vienkāršs nepaplašināts un vienkāršs paplašināts teikums. Teikuma gramatiskais centrs. Teikuma paplašinājums. S	Lieto pieturzīmes teikuma beigās un teikumā, atdalot uzrunu, uzrunas grupu, vienlīdzīgus teikuma locekļus, frāzes <i>protams, manuprāt, pēc manām domām</i> u. tml. (3.1.8.) Saskata tiešo runu un piebildi drukātā un rakstītā tekstā. Raksta teikumus ar tiešo runu un piebildi sākumā, lieto atbilstošas pieturzīmes. Raksta dialogu, izmantojot tiešo runu un piebildi sākumā, un lieto atbilstošas pieturzīmes. (3.1.7.)
Uzruna un uzrunas grupa. Vienlīdzīgi teikuma locekļi saistījumā ar saikšiem <i>vai, jeb, un, bet, tomēr, taču</i>. S	Mācās veidot saliktus teikumus pēc parauga, lietojot atbilstošas pieturzīmes. (3.1.7.) Prot noteikt teikumus pēc izteikuma mērķa un lieto atbilstošas pieturzīmes. (3.1.8.) Lieto saliktus pakārtotus teikumus domas pamatošanai, nolūka un nosacījumu izteikšanai. Lieto pieturzīmi pirms <i>ja, jo, tāpēc ka, lai</i>. (3.1.8.)
Pieturzīmes teikuma beigās. S	Skaidro vārda nozīmi kontekstā un ar vārdnīcas palīdzību. (3.1.1.)
Salikts teikums. Pieturzīmes saliktā teikumā pirms saikšiem <i>bet, tomēr, taču, ka, jo, lai, tāpēc ka, ja</i>. S	Saskata tekstā sinonīmus un antonīmus, mācās lietot tos sava tekstā konkrētam nolūkam. (3.1.1.) Atšķir daiļliteratūras tekstu no zinātniska, publicistikas un lietišķā stila teksta. Lieto alfabētu vārdnīcu u. c. uzziņu literatūras izmantošanai. Izmanto alfabētu, meklējot informāciju, piemēram, telefona grāmatā/mobilajā tālrunī vai citā rīkā/avotā.
Tiešā runa ar piebildi sākumā. S	
Vārda nozīme. Sinonīmi, antonīmi. Skaidrojošās vārdnīcas. Sinonīmu vārdnīcas. Apvidvārdi. Vietvārdi, to pareizrakstība. Neitrāli vārdi un vārdi ar emocionālu nokrāsu. Poētismi. La + Li	

Lietišķais stils. Publicistikas stils. Daiļliteratūras stils. ST	
Literatūra	
Folkloras jēdziens. Folkloras žanri. Pasaka, anekdote, tautasdziesma. Literārā pasaka. Literāro pasaku autori. Autora iecere. Tēlainās izteiksmes līdzekļi: salīdzinājums, personifikācija. Literāra tēla portrets, rakstura īpašības. Apraksts. Vēstījums. Apraksts/vēstījums ar pārsprieduma elementiem. Monologs. Dialogs. Dramatizējums, kinoscenārijs, librets, opera. Stāsts. Dzejolis. Autortiesības.	Paplašina un padziļina izpratni par folkloras jēdzienu. Nosauc folkloras žanrus un min piemērus. Lasa un/vai klausās dažādus folkloras žanrus: pasaku, anekdoti, tautasdziesmas u. c., izsaka savas domas par tajos paustajām vērtībām, galveno domu; pievērš uzmanību izmantotajai leksikai, tēlainajiem izteiksmes līdzekļiem (salīdzinājums, personifikācija). Saskata dažādu folkloras žanru pazīmes un min piemērus. (1.8.) Saskata tautas pasakas un literārās pasakas atšķirības, pamato tās. (1.10.) Saskata atšķirības starp dažādiem mākslas veidiem un pamato tās. (1.10.) Analizē literāro tēlu izskatu un rīcību. Vērtē literāro tēlu vērtību sistēmu, izsaka savu attieksmi pret to. Iepazīst literāra tēla veidošanas paņēmienus. (4.5.) Pēta un salīdzina literārā tēla interpretāciju citos mākslas veidos. Raksturo un diskutē par dažādu laikmetu literārajos darbos aktualizētām problēmām un vērtībām, izmantotajiem tēlainās izteiksmes līdzekļiem, leksiku u. tml. (1.8.) Atrod tekstos tēlainās izteiksmes līdzekļus un izsaka savas domas par to atbilstību autora iecerei. (1.8.) Izmanto radošo rakstīšanu savu emociju, vērtību un ideju paušanai. (6.3.3.) Raksta vēstījumu, dzejoli, pasaku, tēla raksturojumu; veido kolāžu, skolas literāro sienas avīzi u. tml. Radoši eksperimentā ar valodas līdzekļiem. (3.1., 3.3.) Uzklausa vēstījumu par savu darbu, vērtē klasesbiedru darbu, izmantojot kritērijus. (3.4.) Lasa dažādu laikmetu literāros darbus. Vērtē to kompozīciju. Pauž savu viedokli. (4.4., 1.8., 3.5.) Izmantojot dažādus uzziņu avotus, pēta tekstā pieminētās kultūras zīmes. Uzstājas auditorijas priekšā. (1.7., 2.1.)

Iespējamie temati*

Jokot un smieties ir veselīgi	Dzīvnieku valoda
Latvija laikā un telpā	Lidosim uz zvaigznēm!
Tur, kur ledus un sniegs...	Kas man ir vajadzīgs?
Dzimtā valoda. Mana valoda	Cik zaļas lapas kokam, Tik zaļi paši mēs!

*** Tematu nosaukumos ir iespējamās izmaiņas.**